

МІЖ СТАНДАРТИЗАЦІЄЮ ТА ДОВІРОЮ: ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ В АРХІТЕКТУРІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПРИЛИПКО С.М. - доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, завідувач кафедри теорії та історії держави і права університету економіки і права «КРОК»

DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2025.4.58>

Система вищої освіти України на сучасному етапі розвитку перебуває у стані глибокої трансформації, що зумовлюється поєднанням внутрішніх структурних змін, євроінтеграційних процесів та безпекових викликів, спричинених повномасштабною війною. Вища освіта дедалі більше розглядається не лише як сфера підготовки фахівців, а як стратегічний інститут формування людського капіталу, соціальної стійкості та інноваційного потенціалу держави. У цьому контексті інтеграція України до Європейського простору вищої освіти постає ключовим чинником модернізації освітньої політики, управлінських моделей та академічних практик.

У статті здійснюється комплексний аналіз сучасного стану вищої освіти в Україні крізь призму її інтеграції до європейського освітнього простору. Особливу увагу приділено трансформації інституційних засад функціонування закладів вищої освіти, розвитку університетської автономії, забезпеченню якості освіти відповідно до європейських стандартів, а також формуванню культури академічної доброчесності. Розглядаються соціально-економічні та правові аспекти євроінтеграційних змін, вплив демографічних процесів і міграційних тенденцій на систему вищої освіти, а також роль університетів у процесах післявоєнного відновлення України.

Обґрунтовується теза про те, що європейська інтеграція вищої освіти України не може бути зведена до формального запозичення інституційних моделей або нормативних рішень. Вона передбачає глибоке переосмислен-

ня ціннісних засад освітньої діяльності, зміни управлінської культури та підвищення відповідальності університетів перед суспільством. Наголошується, що повноцінна інтеграція до Європейського простору вищої освіти можлива лише за умови узгодження національних освітніх пріоритетів із європейськими підходами, забезпечення стабільності освітньої політики та формування довіри до українських освітніх кваліфікацій на міжнародному рівні.

Ключові слова: вища освіта, Європейський простір вищої освіти, європейська інтеграція, якість освіти, університетська автономія, академічна доброчесність, освітня політика.

Вступ

Вища освіта є одним із фундаментальних інститутів сучасної держави, через який здійснюється відтворення інтелектуального потенціалу, формування професійних еліт та забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку. У глобалізованому світі система вищої освіти дедалі більше виходить за межі національних рамок, стаючи складовою транснаціонального освітнього простору, де визначальну роль відіграють спільні стандарти, взаємне визнання кваліфікацій та академічна мобільність. Для України ці процеси мають особливе значення з огляду на задекларований курс на європейську інтеграцію та необхідність модернізації суспільних інститутів відповідно до європейських цінностей і практик.

Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти стала важливим етапом реформування національної освітньої системи, який визначив стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти на десятиліття вперед. Водночас сучасний стан вищої освіти України формується в умовах значних викликів, серед яких демографічний спад, міграція молоді та науково-педагогічних кадрів, обмеженість фінансових ресурсів, а також наслідки воєнних дій. Ці обставини зумовлюють необхідність комплексного аналізу вищої освіти не лише як галузі публічної політики, а як соціального інституту, що перебуває у процесі глибокої трансформації.

Ступінь дослідження проблеми

Проблематика розвитку вищої освіти та її інтеграції до європейського освітнього простору є предметом активних наукових досліджень як в українській, так і в зарубіжній науковій літературі протягом останнього десятиліття. У працях українських учених значна увага приділяється питанням правового забезпечення реформ у сфері освіти, університетської автономії, академічної доброчесності та якості освітніх програм. Зокрема, у роботах В. П. Андрущенка акцентується філософсько-ціннісний вимір трансформації освіти в умовах глобальних змін [14], тоді як С. М. Квіт і Т. В. Фініков аналізують інституційні та управлінські аспекти реформування вищої освіти в Україні [17; 21].

Проблеми забезпечення якості вищої освіти та імплементації європейських стандартів ESG досліджуються у працях В. І. Лугового, О. В. Панич, І. Р. Совсун, де розглядаються механізми внутрішнього та зовнішнього оцінювання, роль незалежних інституцій і формування культури якості в університетах [18; 19; 22]. Окремі дослідження присвячені академічній мобільності та інтернаціоналізації вищої освіти, зокрема у роботах Н. М. Авшенюк і Л. С. Горбунової, які аналізують участь українських університетів у європейських освітніх програмах та її вплив на модернізацію освітнього процесу [15; 16].

У зарубіжній науковій думці інтеграція національних систем вищої освіти до Європейського простору вищої освіти розглядається в контексті трансформації університетів, зміни моделей управління та підвищення їх суспільної ролі. У працях П. Скотта, У. Тайхлера, Е. Хазелкорн аналізуються наслідки Болонського процесу для структури вищої освіти, академічної автономії та конкурентоспроможності університетів [5; 7; 8]. Водночас сучасні дослідження міжнародних організацій, зокрема OECD та UNESCO, акцентують увагу на ролі вищої освіти у забезпеченні сталого розвитку та соціальної стійкості [11; 13].

Актуальність проблематики

Актуальність дослідження сучасного стану вищої освіти в Україні та її інтеграції до Європейського простору вищої освіти зумовлюється необхідністю переосмислення ролі освіти в умовах глибоких суспільних трансформацій. Вища освіта дедалі більше виступає чинником національної безпеки, економічної конкурентоспроможності та соціальної згуртованості, що набуває особливого значення в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Європейська інтеграція в цій сфері створює як можливості для модернізації освітньої системи, так і нові виклики, пов'язані з необхідністю адаптації європейських стандартів до національного контексту. У зв'язку з цим наукове осмислення зазначених процесів є важливим як для розвитку теорії освітнього права та освітньої політики, так і для формування практичних рішень у сфері державного управління вищою освітою.

Сучасний стан вищої освіти в Україні формується в умовах багаторівневого тиску, що поєднує в собі внутрішні структурні проблеми, зовнішні інтеграційні зобов'язання та надзвичайні виклики безпекового характеру. У таких умовах вища освіта поступово втрачає риси замкненої галузевої системи та дедалі більше функціонує як відкритий соціальний інститут, інтегрований у європейський та глобальний освітній простір. Це зумовлює зміну підходів до визначення її цілей, завдань і механізмів державного регулювання.

Європейський простір вищої освіти, у межах якого Україна бере участь як повноправний учасник, базується на принципі взаємного визнання освітніх систем за умови дотримання спільних стандартів і процедур. Такий підхід не передбачає уніфікації змісту освіти, а натомість спрямований на узгодження результатів навчання, кваліфікаційних рамок і механізмів забезпечення якості [7]. Для України це означає необхідність гармонізації власної системи вищої освіти з європейськими підходами без втрати національної специфіки та стратегічних пріоритетів.

Одним із ключових аспектів інтеграції є трансформація управлінської моделі вищої освіти. У європейському контексті управління університетами дедалі більше ґрунтується на принципах автономії, підзвітності та стратегічного планування [8]. В Україні ці принципи закріплені на нормативному рівні, однак їх практична реалізація часто стикається з обмеженнями, зумовленими фінансовою залежністю закладів вищої освіти від державного бюджету, надмірною зарегульованістю та інерцією адміністративних практик [21]. У результаті автономія університетів нерідко набуває формального характеру, що знижує її потенціал як інструменту інноваційного розвитку.

Важливим елементом сучасного стану вищої освіти є питання якості освітніх програм і результатів навчання. Європейські стандарти забезпечення якості орієнтують університети на системне оцінювання освітньої діяльності з урахуванням потреб студентів, роботодавців і суспільства загалом [3]. В Україні впровадження таких підходів супроводжується як позитивними зрушеннями, так і труднощами, пов'язаними з недостатнім рівнем внутрішньої інституційної спроможності окремих закладів вищої освіти. Формування культури якості залишається тривалим процесом, що потребує зміни усталених академічних практик і підходів до оцінювання.

Інтеграція до Європейського простору вищої освіти також змінює роль студента в освітньому процесі. Європейська модель передбачає активну участь студентів у формуванні освітніх програм, оцінюванні якос-

ті викладання та управлінні університетом [9]. В українській системі ці підходи поступово впроваджуються, однак нерідко стикаються з обмеженнями, зумовленими традиційною ієрархічною культурою та недостатньою готовністю академічної спільноти до партнерської взаємодії зі студентами.

Суттєвий вплив на сучасний стан вищої освіти має демографічна ситуація та міграційні процеси. Скорочення чисельності молоді, відтік абітурієнтів за кордон і міграція викладачів і науковців створюють ризики для стабільності освітньої системи [10]. У цьому контексті європейська інтеграція виступає двоїстим чинником: з одного боку, вона відкриває доступ до міжнародних освітніх можливостей, з іншого — посилює конкуренцію за людський капітал. Для України ключовим завданням стає формування умов, за яких міжнародна мобільність сприятиме поверненню знань і досвіду, а не втраті кадрового потенціалу.

Особливого значення в сучасних умовах набуває роль вищої освіти у процесах післявоєнного відновлення. Університети дедалі частіше розглядаються як центри формування компетентностей, необхідних для відбудови інфраструктури, розвитку інноваційної економіки та зміцнення демократичних інститутів. Європейський досвід у цьому контексті демонструє, що ефективне залучення університетів до процесів відновлення можливе лише за умови тісної взаємодії з державними органами, бізнесом і громадянським суспільством [12].

Таким чином, інтеграція вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти є багатовимірним процесом, що охоплює нормативно-правові, інституційні, соціальні та культурні аспекти. Вона не зводиться до формального запровадження європейських інструментів, а передбачає глибоку трансформацію освітньої системи, спрямовану на підвищення її якості, стійкості та міжнародної конкурентоспроможності.

Академічна доброчесність у сучасному європейському освітньому дискурсі розглядається не як допоміжний етичний принцип, а як системна умова легітимності результатів навчання та наукових дослі-

джен. У межах Європейського простору вищої освіти дотримання принципів доброчесності є складовою інституційної довіри, що забезпечує взаємне визнання дипломів, кваліфікацій і результатів академічної мобільності [3]. Для України це питання набуло особливої актуальності у зв'язку з необхідністю подолання негативних практик минулого та формування нової культури відповідальності в академічному середовищі.

Запровадження політик академічної доброчесності в українських закладах вищої освіти супроводжується поступовим переходом від формального контролю до інституційної саморегуляції. Університети дедалі частіше розробляють власні кодекси доброчесності, процедури запобігання плагіату та механізми реагування на порушення академічних стандартів. Водночас ефективність цих заходів значною мірою залежить від рівня залучення викладачів і студентів до їх реалізації та від здатності адміністрації забезпечити неупереджене застосування правил [22]. У цьому контексті європейська інтеграція виконує функцію зовнішнього стимулу, що підвищує вимоги до прозорості та підзвітності академічних практик.

Фінансування вищої освіти є ще одним критично важливим чинником її розвитку та інтеграції до європейського освітнього простору. У країнах Європейського Союзу домінує модель поєднання базового державного фінансування з конкурентними інструментами, орієнтованими на результати освітньої та наукової діяльності [12]. В Україні ж тривалий час фінансування закладів вищої освіти залишалося інерційним, що обмежувало можливості стратегічного розвитку та інституційної відповідальності. Спроби запровадження елементів фінансування за результатами діяльності є кроком у напрямі європейських практик, однак потребують чітких критеріїв оцінювання та стабільності бюджетної політики.

Науково-дослідна діяльність університетів у контексті європейської інтеграції набуває дедалі більшого значення. Європейська модель університету ґрунтується на тісному зв'язку між освітою і наукою, що

забезпечує актуальність освітніх програм і конкурентоспроможність випускників [7]. В Україні цей зв'язок історично був ослаблений, що негативно впливало на інноваційний потенціал вищої освіти. Інтеграція до європейських дослідницьких програм і мереж створює можливості для подолання цього розриву, однак потребує посилення інституційної підтримки наукових досліджень у межах університетів.

Міжнародна довіра до українських освітніх кваліфікацій формується на перетині кількох чинників, серед яких ключове місце посідають якість освітніх програм, прозорість процедур оцінювання та стабільність правового середовища. Участь України в Європейському просторі вищої освіти створює формальні передумови для такого визнання, проте фактичний рівень довіри значною мірою залежить від практичної реалізації задекларованих принципів [11]. У цьому сенсі діяльність інституцій забезпечення якості та послідовність державної освітньої політики мають вирішальне значення.

В умовах війни питання міжнародної довіри до української вищої освіти набуло додаткового виміру. Масштабна підтримка з боку європейських університетів і освітніх організацій засвідчила готовність інтегрувати українську академічну спільноту до спільного європейського інтелектуального простору. Водночас це підвищує відповідальність України за дотримання високих стандартів якості та доброчесності, оскільки будь-які системні відхилення можуть мати негативні наслідки для міжнародної репутації всієї освітньої системи.

Таким чином, сучасний стан вищої освіти України в контексті європейської інтеграції характеризується одночасною наявністю значного потенціалу та серйозних обмежень. Європейський освітній простір виступає не лише джерелом стандартів і практик, а й рамкою для критичного осмислення власного розвитку, що дозволяє виявляти слабкі місця та формувати довгострокові стратегії модернізації вищої освіти.

Соціально-економічна роль університетів у сучасному європейському освітньому

просторі виходить далеко за межі традиційного розуміння вищої освіти як інституції підготовки фахівців. Університети дедалі частіше розглядаються як центри продукування знань, інновацій та соціального капіталу, здатні впливати на регіональний розвиток, економічну динаміку та формування громадянської культури [12]. Для України така трансформація ролі університетів має особливе значення в умовах післявоєнного відновлення, коли саме освітні та наукові інституції можуть стати осередками відтворення людського потенціалу й соціальної стійкості.

Інтеграція до Європейського простору вищої освіти створює для українських університетів можливості активнішого залучення до європейських мереж співпраці, дослідницьких консорціумів і освітніх альянсів. Водночас така відкритість посилює конкуренцію між закладами вищої освіти як на національному, так і на міжнародному рівні. У цьому контексті зростає значення стратегічного управління університетами, орієнтованого на довгостроковий розвиток, підвищення академічної репутації та зміцнення партнерств із зовнішніми стейкхолдерами [8].

Академічна мобільність є одним із ключових інструментів інтеграції до європейського освітнього простору, що сприяє обміну знаннями, формуванню міжкультурних компетентностей і поширенню інноваційних освітніх практик. Для України участь у програмах академічної мобільності має подвійний ефект: з одного боку, вона сприяє модернізації освітнього процесу та підвищенню якості викладання, з іншого — створює ризики втрати людського капіталу за умови відсутності ефективних механізмів повернення студентів і науковців [15]. Баланс між відкритістю та збереженням національного потенціалу є одним із ключових викликів сучасної освітньої політики.

Особливе місце в аналізі мобільності посідає питання нерівності доступу до міжнародних освітніх можливостей. Не всі заклади вищої освіти мають однакову спроможність брати участь у європейських програмах, що може призводити до посилення диференціації між університетами та регіо-

нами. У європейському контексті подолання таких диспропорцій розглядається як складова соціального виміру вищої освіти [7]. Для України це означає необхідність розроблення цільових механізмів підтримки університетів із меншими ресурсами та забезпечення рівного доступу студентів до міжнародних освітніх програм.

Формування стратегічних орієнтирів розвитку вищої освіти в умовах європейської інтеграції потребує поєднання короткострокових антикризових заходів із довгостроковим баченням системних змін. Європейський досвід свідчить, що ефективні освітні реформи ґрунтуються на стабільності політичних рішень, широкому залученні академічної спільноти та послідовності впровадження змін [13]. В Україні ж часта зміна пріоритетів і управлінських підходів ускладнює формування стійкої траєкторії розвитку вищої освіти.

Водночас інтеграція до Європейського простору вищої освіти створює рамку для критичного переосмислення національної освітньої політики. Вона дозволяє співвідносити внутрішні реформи з європейськими тенденціями, виявляти структурні слабкості та коригувати напрями розвитку з урахуванням кращих практик. У цьому сенсі європейська інтеграція виступає не лише зовнішнім орієнтиром, а й інструментом внутрішньої модернізації системи вищої освіти.

У підсумку можна стверджувати, що сучасний стан вищої освіти України в умовах європейської інтеграції визначається складною взаємодією соціально-економічних, інституційних і культурних чинників. Університети постають як ключові актори цих процесів, від здатності яких до адаптації, інновацій і відповідальності значною мірою залежить успішність інтеграції України до європейського освітнього та наукового простору.

Узагальнення проведеного аналізу дозволяє дійти висновку, що сучасний стан вищої освіти в Україні визначається не окремими реформаторськими кроками, а сукупністю глибоких трансформацій, які охоплюють нормативно-правову, інституційну, соціально-економічну та ціннісну

площини. Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти в цьому контексті виступає не допоміжним напрямом розвитку, а системоутворювальним чинником, що формує нову логіку освітньої політики, управління університетами та академічних практик.

Європейський простір вищої освіти задає рамку, у межах якої якість освіти, університетська автономія, академічна свобода та доброчесність розглядаються як взаємопов'язані елементи єдиної системи. Для України імплементація цих принципів означає відхід від адміністративно-командної моделі управління вищою освітою та поступове утвердження підходів, заснованих на інституційній відповідальності, підзвітності й довірі. Водночас наявність розриву між нормативним закріпленням європейських стандартів і практикою їх реалізації свідчить про необхідність подальшого поглиблення реформ, спрямованих на зміну управлінської та академічної культури.

Проведений аналіз засвідчує, що питання забезпечення якості вищої освіти набуває в умовах європейської інтеграції стратегічного значення. Якість перестає бути інструментом формального контролю й перетворюється на критерій легітимності університету в національному та міжнародному освітньому просторі. Формування сталих внутрішніх систем забезпечення якості, реальне залучення стейкхолдерів та орієнтація на результати навчання є необхідними умовами підвищення довіри до українських освітніх кваліфікацій.

Особливу увагу слід приділити ролі академічної доброчесності, яка в сучасних умовах виступає не лише етичним принципом, а й інституційним механізмом інтеграції до європейського освітнього простору. Дотримання стандартів доброчесності забезпечує прозорість освітніх і наукових процесів, сприяє міжнародному визнанню результатів навчання та зміцнює репутацію українських університетів. У цьому контексті європейська інтеграція створює додаткові стимули для утвердження культури доброчесності як невід'ємного елементу академічного середовища.

Соціально-економічний вимір вищої освіти України в умовах європейської інтеграції виявляється через зростаючу роль університетів у формуванні людського капіталу, інноваційної економіки та регіонального розвитку. Університети дедалі більше розглядаються як актори соціальних трансформацій, здатні впливати на процеси післявоєнного відновлення, соціальної згуртованості та демократичного розвитку. Реалізація цього потенціалу потребує узгодження освітньої політики з потребами економіки та ринку праці, а також розвитку партнерств між університетами, державою та бізнесом.

Війна істотно загострила структурні проблеми вищої освіти України, водночас продемонструвавши її здатність до адаптації в кризових умовах. Прискорення цифровізації, розширення міжнародної співпраці та активізація академічної мобільності стали важливими факторами збереження функціонування університетів. У цьому сенсі інтеграція до Європейського простору вищої освіти набула додаткового значення як механізм забезпечення стійкості системи та включення України до спільного європейського інтелектуального простору.

Висновки

У підсумку слід зазначити, що інтеграція вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти є тривалим і багатовимірним процесом, успішність якого залежить від здатності поєднати європейські стандарти з національними освітніми традиціями та стратегічними пріоритетами розвитку держави. За умови послідовної реалізації реформ, зміцнення інституційної спроможності університетів і формування культури якості та доброчесності вища освіта може стати одним із ключових чинників європейської інтеграції України та її довгострокового соціально-економічного розвитку.

Література

1. Bologna Follow-Up Group. Bologna Process Implementation Report 2024. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2024.

2. Enders J., de Boer H., Weyer E. Regulatory autonomy and performance: The reform of higher education revisited. *Higher Education*. 2013. Vol. 65, no. 1. P. 5–23. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-012-9588-6>
3. European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA). *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. Brussels, 2015. URL: <https://www.enqa.eu/publications/esg-2015/>
4. European Commission. *Education and Training Monitor 2023*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2023.
5. Hazelkorn E. *Rankings and the Reshaping of Higher Education: The Battle for World-Class Excellence*. London : Palgrave Macmillan, 2015.
6. Kehm B. M., Huisman J., Stensaker B. *The European Higher Education Area: Perspectives on a Moving Target*. Rotterdam : Sense Publishers, 2009.
7. Scott P. The Bologna Process and the shaping of the future knowledge societies. *European Journal of Education*. 2012. Vol. 47, no. 1. P. 3–13. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2011.01506.x>
8. Teichler U. *Higher Education and the World of Work: Conceptual Frameworks, Comparative Perspectives, Empirical Findings*. Rotterdam : Sense Publishers, 2015.
9. Vukasovic M. Reinforcing the role of universities in the European Higher Education Area. *Higher Education Policy*. 2014. Vol. 27, no. 2. P. 215–234. DOI: <https://doi.org/10.1057/hep.2013.33>
10. World Bank. *Rebuilding Ukraine's Human Capital: Education and Skills for Recovery*. Washington, DC, 2023.
11. OECD. *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. Paris : OECD Publishing, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1787/eag-2023-en>
12. European University Association. *University Autonomy in Europe IV: The Scorecard*. Brussels : EUA, 2017.
13. UNESCO. *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. Paris : UNESCO, 2021.
14. Андрущенко В. П. *Філософія освіти XXI століття*. Київ : Знання України, 2016. 512 с. ISBN 978-966-346-349-9.
14. Авшенюк Н. М. Академічна мобільність у контексті європейської інтеграції вищої освіти України. *Педагогіка і психологія*. 2019. № 2. С. 5–14.
14. Горбунова Л. С. Європейський освітній простір: виклики та можливості для України. *Філософія освіти*. 2018. № 1. С. 78–92.
14. Квіт С. М. *Освіта, свобода і університет*. Київ : Дух і Літера, 2015. 320 с.
14. Луговий В. І. Якість вищої освіти: європейські орієнтири та українські реалії. *Вища освіта України*. 2020. № 3. С. 5–15.
14. Панич О. В. Забезпечення якості вищої освіти: інституційний вимір. *Університети і лідерство*. 2021. № 1. С. 34–45.
14. Совсун І. Р. Академічна доброчесність у системі вищої освіти України. *Наукові записки НаУКМА*. 2019. Т. 2. С. 15–23.
14. Фініков Т. В. *Реформа вищої освіти в Україні: ідеї, ризики, перспективи*. Київ : Таксон, 2018. 304 с. ISBN 978-617-7123-12-4.
14. Шкарлет С. М. Європейські стандарти забезпечення якості та українська вища освіта. *Проблеми освіти*. 2020. Вип. 95. С. 7–18.
24. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. *Щорічна доповідь про стан забезпечення якості вищої освіти в Україні*. Київ, 2023.
24. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
24. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
24. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 № 848-VIII.
24. Кабінет Міністрів України. *Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки*.
24. Bologna Declaration. *Joint declaration of the European Ministers of Education*. 1999.
24. Council of the European Union. *Recommendation on a European approach to quality assurance of joint programmes*. Brussels, 2014.

SUMMARY

The higher education system of Ukraine is currently undergoing profound transformation driven by a combination of internal structural changes, European integration processes, and unprecedented security challenges caused by the full-scale war. Higher education is increasingly viewed not merely as a sector for training specialists, but as a strategic institution for the formation of human capital, social resilience, and innovative capacity of the state. In this context, Ukraine's integration into the European Higher Education Area constitutes a key factor in the modernization of educational policy, governance models, and academic practices.

This article provides a comprehensive analysis of the current state of higher education in Ukraine through the lens of its integration into the European Higher Education Area. Particular attention is paid to the transformation of institutional foundations of higher education institutions, the development of university autonomy, quality assurance in accordance with European standards, and the establishment of a culture of academic integ-

ity. The study also examines socio-economic and legal aspects of European integration, the impact of demographic and migration processes on higher education, and the role of universities in Ukraine's post-war recovery.

The article argues that European integration of Ukrainian higher education cannot be reduced to formal borrowing of institutional models or regulatory solutions. Instead, it requires a profound rethinking of value foundations of educational activity, changes in governance culture, and enhanced accountability of universities to society. It is emphasized that full integration into the European Higher Education Area is possible only through alignment of national educational priorities with European approaches, stability of educational policy, and the establishment of international trust in Ukrainian higher education qualifications.

Keywords: higher education, European Higher Education Area, European integration, quality assurance, university autonomy, academic integrity, educational policy.